

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik Düzeyleri ve Öğretmenlik Mesleğine Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin İncelenmesi

Investigation of Preschool Teacher Candidates' Self-Efficacy Levels and their Readiness Levels for the Teaching Profession

Derya AKSOY¹, Sena SANCAKLI², Fahrettin Hasan ADAGİDELİ³

Öz

Bu araştırmanın amacı okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine hazırbulunuşluk düzeyleri arasındaki ilişkiyi ve öğretmen adaylarının düzeylerinin demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Bu araştırma temel olarak ilişkisel tarama modelindedir. Ayrıca nedensel karşılaştırmalı model de kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini İstanbul'daki devlet ve vakıf üniversitelerinde öğrenim gören 456 okul öncesi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Bu doğrultuda Tepe (2011) tarafından geliştirilen Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik İnançları Ölçeği ve Yıldırım ve Köklükaya (2017) tarafından geliştirilen Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Hazırbulunuşluk Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmada öğretmen adaylarının öz yeterlik ve mesleğe hazırbulunuşluk düzeyi arasındaki ilişkiyi belirlemek için Spearman-Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır. Onların öz yeterlik ve öğretmenlik mesleğine hazırbulunuşluklarının demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için Kruskal Wallis-H Testi ve Mann Whitney-U Testi kullanılmıştır. Bulgulara göre öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ile mesleğe hazırbulunuşluk düzeyleri arasında yüksek düzeyde pozitif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r = 0,81$; $p < 0,05$). Öğretmen adaylarının toplam öz yeterlik inanç puanları onların sınıf düzeylerine ve sosyoekonomik düzeylerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Ayrıca, mesleğe hazırbulunuşluk puanları onların mezun oldukları lise ve sınıf düzeylerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($p < 0,05$).

Anahtar Kelimeler

Öğretmenlik
Mesleğine
Hazırbulunuşluk
Öz Yeterlik
Okul Öncesi Eğitim
Okul Öncesi
Öğretmen Adayları

Abstract

This study aims to examine the relationship between preschool teacher candidates' self-efficacy levels and their readiness levels for the teaching profession and whether there are differences in levels of teacher candidates based on their demographic characteristics. This is a mainly correlational study. Besides, the causal-comparative method is used. Participants consist of 456 preschool teacher candidates enrolled in state and foundation universities in Istanbul. Preschool Teachers' Self-Efficacy Beliefs Scale developed by Tepe (2011) and Readiness for Teaching Profession Scale developed by Yıldırım and Köklükaya (2017) are used. In the study, Spearman's Rank-order Correlation Coefficient is used to determine the relationship between teacher candidates' self-efficacy and readiness for the teaching profession. Kruskal Wallis-H Test and Mann Whitney-U Test are used to examine whether there are differences in teacher candidates' levels of self-efficacy and readiness for the teaching profession based on their demographic characteristics. According to findings, there is a high significant positive relationship between preschool teacher candidates' self-efficacy levels and their readiness levels for the teaching profession ($r = 0,81$; $p < 0,05$). There are significant differences in preschool teacher candidates' self-efficacy based on their grade level and socioeconomic status ($p < 0,05$). Moreover, their readiness for the teaching profession significantly differentiates according to their high school and grade level ($p < 0,05$).

Keywords

Readiness for the
Teaching Profession
Self-Efficacy
Preschool
Education
Preschool Teacher
Candidates

Başvuru Tarihi/Received
16.04.2022

Kabul Tarihi /Accepted
31.12.2022

| Araştırma Makalesi / Research Article |

Suggested APA Citation/Önerilen APA Atıf Biçimi:

Aksoy, D., Sancaklı, S., & Adagideli, F.H. (2022). Investigation of preschool teacher candidates' self-efficacy levels and their readiness levels for the teaching profession. *Manisa Celal Bayar University Journal of the Faculty of Education*, 10(2), 167-185.
<https://www.doi.org/10.52826/mcbuefd.1104463>

¹Sorumlu Yazar, Öğretmen, İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, HAYEF, Temel Eğitim Bölümü, İstanbul, TÜRKİYE; <https://orcid.org/0000-0003-2872-6148>

²Öğretmen, İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, HAYEF, Temel Eğitim Bölümü, İstanbul, TÜRKİYE; <https://orcid.org/0000-0002-6143-1301>

³Dr. Öğr. Üyesi, Artvin Çoruh Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, Artvin, TÜRKİYE; <https://orcid.org/0000-0001-6042-5797>

GİRİŞ

Bireylerin, yaşamları boyunca yerine getirmeleri gereken bazı görev ve sorumluluklar bulunmaktadır. Bu görev ve sorumlulukları en iyi şekilde yerine getirebilmeleri için de iyi bir eğitime gereksinim duymaktadırlar. Doğan Cüceloğlu eğitimi şöyle tanımlamaktadır: “Bence, eğitim bir cümledir.” Ve bu tanımını şu cümlelerle açıklamaktadır:

Bir cümle; özne, nesne, tümleç, zarf ve yüklemden oluşur. Eğitim de tıpkı cümle gibi, öznesi nesnesi, tümleci ve yüklemi olan bir yapı veya bir sistemdir. Yani eğitim, belli unsurlardan oluşan ve bütünlüğü olan bir kompozisyonudur. Ve bu bütünlüğün, idareciler, öğretmenler, ebeveynler, öğrenciler; geçmiş, bugün, gelecek; okul, aile toplumu; ders kitapları, programlar ve teknolojik araç gereçler gibi unsurları vardır. Bence eğitim işte budur, yani cümle gibi birbirleriyle ilişkili öğelerden oluşan bir sistemdir (Cüceloğlu ve Erdoğan, 2018, s. 18).

Bu çok yönlü sistemin yani eğitimin temeli, bireylerin en verimli çağı olan çocukluk döneminde atılmaktadır. Bu temel, büyük ölçüde okul öncesi eğitimle mümkün olmakla beraber çocuklarda birçok yaşamsal bilginin de yerini sağlamlaştırmaktadır. Çocukların her yönde gelişimlerinin etkilere açık olduğu bu dönemde, alacakları eğitimin en önemli ve ayrılmaz bir parçası, tanımdan yola çıkılacak olursa bir nevi de öznesi öğretmen olmaktadır (Yüksel, 2020).

Öğretmenlerin, toplumların her bir kesimine aktif hizmet eden, geleceğe güçlü, dinamik bireyler yetiştiren ve ülkesinin refah düzeyini, temel değerlerini, sosyal yaşamını ve kültür seviyesini artırmada en önemli rol oynayan faktörler olduğu bilinmektedir (Akhan, Dolmacı ve Altıntaş, 2019). Öğretmenlerin, öğrencilerinin öğrenme fırsatlarını organize etmek, öğrenme süreçlerini yönetmek, öğrenci heterojenliği ile uğraşmak, öğrenmeye ve çalışmaya yönelik öğrenci bağlılığını geliştirilmek, takım çalışması, organizasyon, ebeveynlerin ve toplumun okula bağlılığını teşvik etmek, yeni teknolojik gelişmeleri kullanarak uygulama yapmak, mesleki görev ve etik kurallara uygun davranmak ve kendisindeki kişisel ve mesleki gelişimleri yönetmek gibi başlıca görevleri olduğu da bilinmektedir (Schratz, 2010). Günümüzde yeni yetişen okul öncesi öğretmen adaylarının bu şekilde iyi bir eğitimci olabilmeleri için birtakım yetkinliklere sahip olmaları gerekmektedir. Öğretmen adaylarının iyi bir eğitimci olarak yetişebilmeleri ve aktif rol oynayabilmeleri için kendilerine özgü öğrenme stratejilerinin ve yetkinliklerinin olması oldukça önem arz etmektedir (Hamurcu, 2002). Bu stratejileri ve yetkinlikleri oluşturabilmelerinin en iyi yolu ise kendilerini tanımaları ve öğrenmeye açık olmalarıdır. Kendi standartlarını ve maksimum performans kapasitelerinin farkında olmaları öğretmen adaylarının kendilerine yönelik öz yeterlik algısını ortaya çıkarmaktadır.

Öz yeterlik kavramını ortaya ilk atan Bandura, öz yeterliği “kişinin ileri dönük durumları yönetmek için ihtiyaç duyduğu hareket biçimlerini planlama ve gerçekleştirme konusunda kendi yeteneklerine olan inancı” olarak ifade etmektedir (Bandura, 1977; akt., Arseven, 2016). Öz yeterlik kavramı kişilerin iş yaşamlarında, sorunlarla karşı karşıya gelme ve bunları çözmelerinde büyük bir önem arz etmektedir. Bu durumda kendilerine güven duymaları ve yeterli olduklarına inanmaları, bireylerin gelecekte başarıyı kolay yakalamalarında oldukça önemli bir paya sahip olmaktadır (Var, 2018). Bu kavramın aynı zamanda, kişilerin belirlenen hedeflere ulaşabilmeleri için sarf ettikleri çaba ve karşılaşılan olası güç durumlarla ne derecede başa çıkabileceklerini ölçtükleri kişisel yargılar olduğu ifade edilmektedir. Özetle bu yargılar kişinin ileride yaşayacağı olası güç durumların üstesinden gelebilme inancı olduğu söylenmektedir (Karademir, 2013). Bu durumda öğretmen adaylarının da ileride meslek hayatlarında üstlenecekleri görev ve sorumlulukların üstesinden gelebilmeleri için yüksek düzeyde öz yeterlik inancına sahip olmaları önem teşkil etmektedir (Çetinkaya, 2019). Literatür incelendiğinde okul öncesi öğretmenleri ve öğretmen adayları bazında öz yeterlik kavramının; mesleki tükenmişlik düzeyi (Yüksel, 2020), öğretmenlik tutumları (Çetinkaya, 2019), bilimsel süreç becerileri, fen ve matematik öğretimine yönelik tutumları (Bulut-Üner, 2018), eleştirel düşünme becerisi (Arslan, 2016), sınıf yönetimi becerileri ve mesleki motivasyon (Semerci, 2015), iş doyumu düzeyi (Göksu, 2020) ve problem çözme yaklaşımlarını çözme düzeyi (Kesgin, 2006); yapılan başka genel bir çalışmada da akademik motivasyon (Schunk, 1991) gibi değişkenlerle ilişkisinin incelendiği görülmektedir. Öz yeterlik inancının yüksek olmasının öğretmenlerinin meslek hayatlarındaki görev ve sorumlulukları için çok önemli olduğu düşünüldüğünde bu kavramın birçok değişkenle ilişkisinin incelenmesi önem arz etmektedir. Aynı durumun öğretmen adayları için geçerli olduğu bilinmektedir.

Öğretmen adaylarının özellikle etkili bir öğretim yapabileceklerine dair öz yeterlik inançlarının yüksek olması öğretmen adaylarının mesleğe hazır bulunma düzeyleri ile de yakından ilgili olmaktadır. Bu durumu Yenen ve Durmaz (2019, s. 922) şöyle açıklamaktadır: “Öğretmenlik mesleğine başlamadan önce öğretmen adaylarının lisans eğitimleri süresince alanlarına yönelik mesleki becerileri kazanıp kendilerini hazır hissetmeleri, onların etkili bir öğretim yapacaklarına dair öz yeterlik inançlarının yüksek olması açısından önemlidir”. Bu durumda öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının yüksek olmasının yanında mesleğe hazırbulunmuşluk düzeylerinin öz yeterlik inançları ile olan ilişkisinin belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Hazırbulunmuşluk gelişimsel bir kavram olarak bireyin bir görevi yerine getirebilmesi için ön koşul olan bilgi, beceri ve tutumlara sahip olmasını ifade etmektedir. Olgunlaşmadan daha geniş bir kavram olan hazırbulunmuşluk olgunlaşma ve öğrenmenin etkileşiminin bir ürünü olduğu belirtilmektedir (Aslan, 2017). Hazırbulunmuşluk kavramı öğrenme açısından incelendiğinde bu kavram bir işi yapmaya hazır olup olmamayı ifade etmektedir (Bacanlı, 2016): Birey bir işi yapmaya hazırsa ve o işi yapması engelleniyorsa bu o birey için can sıkıcıdır olmaktadır. Birey bir işi yapmaya hazır değil ama o işi yapmaya zorlanıyorsa bu durum onun için yine can sıkıcıdır olmaktadır. Birey işi yapmaya hazırsa ve o işi yapmasına olanak sağlanıyorsa bu durumda ise birey doyuma ulaşmaktadır. “Öğretmenler için hazır bulunmuşluk olgusu ise aldıkları öğretmenlik eğitiminin onları bu işin getirdiği zorluklarla mücadele edebilmek için ne ölçüde hazır hale getirdiğiyle ilgilidir” (Black, 2003; akt., Akhan vd., 2019, s. 55).

Bütün bu kavramlar bir bütün altında incelendiğinde, öğretmen adaylarının mesleki hayatlarına başladıklarında verecekleri eğitimde etkin ve kaliteli olacaklarına dair inançlarının yani öz yeterliklerinin yüksek olması, eğitimleri boyunca kazanmış oldukları becerilerle mesleğe hazır bulunmaları bakımından oldukça önemli olduğu öne çıkmaktadır. Literatür incelendiğinde öğretmen adaylarının mesleğe hazırbulunmuşluk düzeylerinin incelendiği farklı çalışmalara rastlanmaktadır. Akhan ve diğerlerinin (2019) yaptığı çalışmada son sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunmuşluk düzeyleri incelenmiştir ve araştırma sonucunda öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunmuşluklarının yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Yine başka bir çalışmada öğretmen adaylarının mesleğe hazırbulunmuşluk düzeyleri incelenmiş ve bir önceki bahsi geçen çalışmanın aksine öğretmen adaylarının mesleğe hazırbulunmuşluklarının düşük düzeyde olduğu saptanmıştır (Yenen ve Durmaz, 2019). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının mesleğe hazırbulunmuşluklarının incelendiği başka bir çalışmada ise şu bulgulara ulaşılmıştır (Mehmetlioğlu ve Haser, 2013): Araştırma 3. ve 4. sınıf ilköğretim matematik adaylarıyla yapılmış ve 4. sınıf öğretmen adaylarının mesleğe hazırbulunmuşluk düzeyleri ile 3. sınıf öğretmen adaylarından hazırbulunmuşluk düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. 4. sınıf öğretmen adaylarının mesleğe hazırbulunmuşluk düzeylerinin 3. sınıf öğretmen adaylarının mesleğe hazırbulunmuşluk düzeylerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan başka bir araştırma da şöyledir: Öğretmen adaylarının öğretim öğrenme ortamı algıları ile öğretmenliğe hazırbulunmuşluk düzeyleri çeşitli değişkenler açısından ele alınarak incelenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin öğretim öğrenme ortamı algıları ile öğretmenliğe hazırbulunmuşluk düzeyleri arasında pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür (Yeler ve Oğuz, 2019). Öğretmen öz yeterlik düzeyleri ile iş hayatına hazırbulunmuşluk arasında tüm öğretmen adaylarını kapsayacak şekilde incelendiği bir çalışmada ise öğretmen adaylarının, öğretmen öz yeterlik düzeyleri ile iş hayatına hazırbulunmuşluk arasında anlamlı orta düzeyde pozitif bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir (Koçak-Macun, Macun ve Safalı, 2019). Ayrıca, öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeylerinin adayların cinsiyet ve bölüme istekli gelme değişkenlerine; iş hayatına hazırbulunmuşluk düzeylerinin ise adayların cinsiyet, eğitim gördüğü bölüme istekli gelme durumu ve akademik başarı puanı değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Akhan ve diğerleri (2019) ise öğretmen adayların öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunmuşluklarının cinsiyet, anne baba eğitim durumları ve üniversite öncesi yaşanan yerleşim birimi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği lakin öğrenim görülen bölüme göre öğretmen adaylarının mesleğe hazırbulunmuşluk düzeylerinin farklılaştığını tespit etmişlerdir.

Görüldüğü üzere literatür incelendiğinde öz yeterlik ve mesleğe hazırbulunmuşluğun birlikte ele alındığı sadece bir çalışma var iken iki değişkenin farklı çalışmalarda farklı değişkenlerle ele alındığı çalışmalara da

rastlanmaktadır. Okul öncesi eğitimin insan hayatına olan etkisi, bu dönemde verilecek olan eğitimin kalitesini belirleyen faktörün büyük oranda okul öncesi öğretmenleri olduğu (Koçyiğit, 2016) ve yukarıdaki araştırmada da bahsi geçtiği üzere öğretmen adaylarının mesleğe hazırbulunuşluk düzeyleri bölüme göre değiştiği düşünüldüğünde; bu iki değişkenin, okul öncesi öğretmen adayları kapsamında ilişkisinin incelenmesinin önem arz ettiği düşünülmektedir. Ayrıca, literatürdeki çalışmalar bahsi geçen değişkenlerin öğretmen adaylarının demografik özelliklerine göre farklılaştığını ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, bu değişkenlerin birbiri ile ilişkisini incelemenin yanında okul öncesi öğretmen adaylarının demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının tespit edilmesinin de gerekli olduğu düşünülmektedir. Çünkü demografik özelliklerin bu değişkenler üzerindeki ortak olan veya olmayan rolünün bilinmesi öğretmen yetiştiren eğitimcilere yol gösterici olabilecektir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine hazırbulunuşluk düzeyleri arasındaki ilişkiyi ve öğretmen adaylarının düzeylerinin demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi sunulmuştur. Bu doğrultuda araştırma modeli, örneklem, veri toplama araçları ve veri analizi açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Bir araştırmada kullanılan model, bütünü bir çerçeveye alarak genel hatlarıyla özetlemek anlamına gelmektedir. Araştırmacının da çalışmasında hangi modeli kullanacağı araştırmanın problemine bağlı olmaktadır. Eğer çalışma sayısal kanıtlara dayanıyor ve evrene ilişkin genellemeler yapılması amaçlanıyorsa araştırmacının kullanması gereken model nicel paradigmaya dayalı modellerden olması gerekmektedir. Nicel araştırmalarda kullanılan modellerini genel hatlarıyla tarama ve deneme modelleri olarak iki başlık altında toplamak mümkün görünmektedir. Tarama modelleri, var olan bir durumu veya gerçekliği olduğu gibi araştırıp bahsi geçen durum veya gerçekliğe açıklama getirmeyi amaçlamaktadır. Tarama modelleri de kendi içinde genel tarama modelleri ve örnek olay tarama modelleri olarak iki başlık altında toplanmaktadır. Bunlardan genel tarama modelleri, örnekleme aracılığıyla araştırmanın evreni hakkında çıkarımlarda bulunma ve genelleme yapma amacı taşımaktadır. Genel tarama modelleri de tekil tarama modeli ve ilişkisel tarama modeli olarak kendi içerisinde ikiye ayrılmaktadır. Bunlardan ilişkisel tarama modeli, bir araştırmada birden çok değişken arasındaki ilişki incelendiğinde kullanılmaktadır. Bu model değişkenler arasındaki ilişkiyi merkez almaktadır ve bahsi geçen değişkenler arasındaki ilişkinin yönü ve düzeyi belirlemeyi amaçlamaktadır (Şimşek, 2012a). Bu araştırmanın temel amaçlarından biri okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ile mesleğe hazırbulunuşlukları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu durumda araştırmada kullanılan model, yapılacak araştırma birden çok değişken arasındaki ilişkinin incelenmesini içerdiğinden temel olarak ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır. Bununla birlikte araştırmanın ikinci temel amacı için nedensel tarama modeli kullanılmıştır. Bu model ile araştırmalarda önceden meydana gelmiş değişkenlere göre önemsenen ve ölçülen özellikler açısından gruplar arasında karşılaştırmalar yapılmaktadır (Şimşek, 2012a). Bu durumda araştırmanın değişkenlerinin katılımcıların demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için de nedensel karşılaştırmalı model kullanılmıştır.

Örneklem

Kolaylı örnekleme yöntemi uygulamada düşük maliyet, izin alma da kolaylık, zaman tasarrufu gibi durumlarda kullanılmaktadır. Bu tekniğin kullanıldığı araştırmalarda örneklem araştırmacının kolayca ulaşabileceği katılımcılardan oluşmaktadır (Şimşek, 2012b). Bu araştırmanın evrenini İstanbul'daki üniversitelerdeki okul öncesi öğretmen adayları oluşturmaktadır ve yapılan araştırmada araştırmacılar tarafından belli bir örneklem üzerinde durma yetisi olmadığından örneklem yöntemi olarak, olasılıksız örnekleme yöntemlerinden kolaylı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Bu doğrultuda, çalışmanın örneklemini İstanbul'daki devlet ve vakıf

üniversitelerinin okul öncesi öğretmenlik bölümlerinde okuyan 456 okul öncesi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1’te sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcılar	Demografik Bilgiler	Kategoriler	f	%
	Cinsiyet	Kadın	419	91,9
		Erkek	37	8,1
	Sosyoekonomik Düzey	Düşük	21	4,6
		Orta	410	89,9
		Yüksek	25	5,5
	Mezun Olunan Lise Türü	Anadolu Lisesi	235	51,5
		Meslek Lisesi	84	18,4
		Anadolu İmam Hatip Lisesi	59	12,9
		Diğerleri	78	17,1
Okul Öncesi Öğretmen Adayları	Okunmakta Olan Üniversite	Devlet	211	46,3
		Vakıf	243	53,3
		Diğer	2	0,4
	Katılımcıların Sınıf Düzeyleri	1. Sınıf	120	26,3
		2. Sınıf	111	24,3
		3. Sınıf	155	34,0
		4. Sınıf	70	15,4
	Not Ortalamaları	3,5 ve Üstü	152	33,3
		3-3,5 arası	259	56,8
		3 altı	43	9,4
		Diğerleri	2	0,4
	Yaş	15-20 Arası	191	41,9
		21-23 Arası	214	46,9
		24 ve Üstü	51	11,2

Tablo 1’de görüldüğü gibi okul öncesi öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenleri incelendiğinde %91,9’unun kadın katılımcılardan, %8,1’inin ise erkek katılımcılardan oluştuğu görülmektedir. Bu dağılıma göre araştırma örnekleminin çoğunluğunu kadın öğretmen adayları oluşturmaktadır. Sosyoekonomik değişkenin dağılımına bakıldığında ise okul öncesi öğretmen adaylarının %89,9’unun orta sosyoekonomik düzeyde olduğu görülmektedir. Bu dağılıma göre ise araştırma örnekleminin çoğunluğunu orta sosyoekonomik düzeyde olan öğretmen adaylarının oluşturduğu söylenebilir.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından oluşturulan Demografik Bilgi Formu’nda, okul öncesi öğretmen adaylarının cinsiyet, kaçınıcı sınıf olduğu, hangi üniversitede okuyor olduğu, yaş, sosyoekonomik düzey, not ortalaması ve mezun olduğu lise türünü belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz-yeterlik İnançları Ölçeği

Bu çalışmada okul öncesi öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançlarını ölçmek için Tepe (2011) tarafından geliştirilen Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz-yeterlik İnançları Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 37 maddeden ve 6 faktörden oluşmaktadır. Bu faktörlerden ilki “öğrenme öğretme süreci”, ikincisi “iletişim becerileri”, üçüncüsü “aile katılımı”, dördüncüsü “planlama”, beşincisi “öğrenme ortamlarının düzenlenmesi” ve altıncısı “sınıf yönetimi”dir. Ölçek beşli likert tipindedir ve “hiç” ve “tamamen” aralığında puanlanmaktadır. 37 maddenin tamamı olumlu maddelerdir. Bu ölçekten elde edilebilecek en yüksek puan 185 iken en düşük puan 37’dir. Ölçekten alınan puanların artması öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeylerinin yükseldiğini göstermektedir. Ölçek geliştirilirken geçerlilik analizlerinden açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve madde-toplam korelasyonları

incelenmiştir. Ölçeğin altı faktörlü bir yapıdan oluştuğu görülen çok boyutlu versiyonunda altı alt boyutun birlikte açıkladığı toplam varyansın ise %65 olduğu rapor edilmiştir. Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları ise Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ve bileşik güvenilirlik katsayısı (CRC) kullanılarak hesaplanmıştır. Okulöncesi Öğretmenlerinin Tek Boyutlu Öz-Yeterlik İnançları Ölçeği için hesaplanan alpha iç tutarlılık katsayısı ise 0,97 olarak rapor edilmiştir (Tepe, 2011). Bu çalışmada ise iç tutarlılık katsayısı 0,96 olarak bulunmuştur.

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Hazırbulunuşluk Ölçeği

Bu çalışmada okul öncesi öğretmen adaylarının mesleğe hazırbulunuşluk düzeylerini ölçmek için Yıldırım ve Köklükaya (2017) tarafından geliştirilen Öğretmenlik Mesleğine Hazırbulunuşluk Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçek beşli likert tipindedir ve “kesinlikle katılıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” aralığında puanlanmaktadır. 30 maddeden 27 tanesi olumlu maddeler iken geri kalanlar olumsuz maddelerdir. Bu ölçekten elde edilebilecek en yüksek puan 150 iken en düşük puan 30’dur. Ölçekten alınan puanların artması okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine hazırbulunuşluk düzeylerinin arttığını göstermektedir. Ölçek geliştirilirken geçerlilik analizlerinden faktör analizi yapılmıştır. Ölçekte iki faktörün öz değerleri ve toplam varyans yüzdeleri hesaplanmıştır. Bu iki faktör toplam varyansın %48’ini açıklamaktadır. Bu değer, kabul edilebilir varyans oranı olan %41’in üstündedir ve bu durum ölçeğin iki faktörden oluşan bir ölçek olarak kullanılmasına imkan vermektedir. Ölçeğin güvenilirlik analizi için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı incelenmiştir. İç tutarlılık katsayısı ise 0,93 olarak rapor edilmiştir (Yıldırım ve Köklükaya, 2017). Bu çalışmada ise iç tutarlılık katsayısı 0,91 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analiz Yöntemleri

Yapılan araştırmalarda elde edilen sayısal verileri birkaç basit ifade ile özetlemek için betimsel istatistiklerden yararlanılır (Akbulut, 2012). Çalışmada, betimleyici analizler için ortalama standart sapma, minimum ve maksimum değerleri hesaplanmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için örneklem büyüklüğü 35’ten büyük olduğu için Kolmogorov-Smirnov (K-S) testi kullanılmıştır (McKillup, 2012; Akt: Demir, Saatçioğlu ve İmrol, 2016). Verilerin normal dağılım göstermediği tespit edildiği ($p < 0,05$) için ilişki analizi için Spearman-Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır. Fark analizleri için ise Kruskal Wallis-H Testi ve Mann Whitney-U Testi kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik İzinleri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: T.C. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu Başkanlığı

Etik değerlendirme kararının tarihi: 22.01.2021

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: E-74555795-050.01.04-14396

BULGULAR

Bu bölümde çalışmanın bulguları sunulmuştur. İlk olarak betimleyici analiz bulguları verilmiş, sonrasında ilişki analizi ve fark analizi bulgularına yer verilmiştir.

Tablo 2. Betimsel Analiz Bulguları

Değişkenler	\bar{X}	Ss	Min.	Maks.
Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik İnanç Puanları	167,14	15,16	110	185
Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Hazırbulunuşluk Puanları	131,30	12,63	76	150

Tablo 2’de görüldüğü gibi okul öncesi öğretmen adaylarının Öz Yeterlik İnanç Ölçeği’nden aldıkları en yüksek puan 185, en düşük puan ise 110’dur. Elde edilen verilerin ortalaması 167,14 iken standart sapması 15,16 bulunmuştur. Okul öncesi öğretmen adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Hazırbulunuşluk Ölçeği’nden aldıkları en yüksek puan 150, en düşük puan ise 76’dır. Elde edilen verilerin ortalaması 131, 30 standart sapması 12,63 olarak bulunmuştur.

Tablo 3. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik İnanç Puanları ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Hazır Bulunuşluk Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Uygulanan Spearman-Brown Sıra Farkları Korelasyon Analizi Bulguları

Değişkenler	N	r_s
Öz Yeterlik İnanç Puanları		
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Hazırbulunuşluk Puanları	456	0,81*

* $p < ,01$

Tablo 3’te görüldüğü gibi, okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç puanları ile öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere Spearman-Brown Sıra Farkları Korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Analiz sonucunda puanlar arasında anlamlı pozitif bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir ($r = 0,81$ $p < ,01$). Bu bağlamda, okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk düzeyleri arasında yüksek düzeyde pozitif bir ilişki olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Bulguları

Puan	Gruplar	n	Sıralar Ortalaması	χ^2	Sd
Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik Puanları	1.Sınıf	120	260,98	14,46*	3
	2. Sınıf	111	214,75		
	3. Sınıf	155	205,45		
	4. Sınıf	70	245,66		
	Toplam	456			

* $p < ,01$

Tablo 4’te görüldüğü gibi okul öncesi öğretmen adaylarının okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları sıra ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi uygulanmıştır. Bulgulara göre okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları sıra ortalamaları onların sınıf düzeylerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($\chi^2 = 14,46$; $sd = 3$; $p < ,01$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Mann Whitney-U Testi yapılmış ve anlamlı fark olan gruplar Tablo 5 ile Tablo 7 arasında gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan Mann Whitney-U Testi Bulguları

Sınıf Düzeyi	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	z
1.Sınıf	120	126,84	15221,00	5359,00	-2,57*
2.Sınıf	111	104,28	11575,00		

* $p < ,05$

Tablo 5’te görüldüğü gibi öğrencilerin öz yeterlik inançları puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek üzere Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. Bulgulara göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($U = 5359,00$, $z = -2,57$, $p < ,05$). Buna göre 1. sınıfta okuyan okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik puanlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan Mann Whitney-U Testi Bulguları

Sınıf Düzeyi	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	z
1.Sınıf	120	157,67	18920,00	6940,00	-3,61*
3.Sınıf	155	122,77	19030,00		

*p<,01

Tablo 6'da görüldüğü gibi öğrencilerin öz yeterlik inançları puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek üzere Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. Bulgulara göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir (U=6940,00, z=-3,61, p<,01). Buna göre, 1. sınıfta okuyan okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik puanlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan Mann Whitney-U Testi Bulguları

Sınıf Düzeyi	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	z
3.Sınıf	155	106,98	16581,50	4491,50	-2,07*
4.Sınıf	70	126,34	8843,50		

*p<,05

Tablo 7'de görüldüğü gibi öğrencilerin öz yeterlik puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek üzere Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. Bulgulara göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir (U=4491,50, z=-2,07, p<,05). Buna göre 4. sınıfta okuyan okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik puanlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik Puanlarının Sosyoekonomik Düzey Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Bulguları

Puan	Gruplar	n	Sıralar Ortalaması	χ^2	Sd
Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik Puanları	Düşük	21	202,90	7,01*	2
	Orta	410	225,86		
	Yüksek	25	293,28		
	Toplam	456			

*p<,05

Tablo 8'de görüldüğü gibi okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç sıra ortalamalarının sosyoekonomik düzey değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi uygulanmıştır. Bulgulara göre okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik sıra ortalamaları onların sosyoekonomik düzeylerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($\chi^2=7,01$; sd=2; p<,05). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Mann Whitney-U Testi yapılmış ve anlamlı fark olan gruplar Tablo 9 ile Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik Puanlarının Sosyoekonomik Düzey Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan Mann Whitney-U Testi Bulguları

Sosyoekonomik Düzey	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	z
Düşük	21	18,88	396,50	165,50	-2,155*
Yüksek	25	27,38	684,50		

*p<,05

Tablo 9'da görüldüğü gibi öğrencilerin öz yeterlik puanlarının sosyoekonomik düzey değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek üzere Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. Bulgulara göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir (U=165,50, z=-2,155, p<,05). Buna göre yüksek sosyoekonomik düzeye sahip okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik puanlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 10. Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik Puanlarının Sosyoekonomik Düzey Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan Mann Whitney-U Testi Bulguları

Sosyoekonomik Düzey	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	z
Orta	410	214,29	87857,50	3602,50	-2,50*
Yüksek	25	278,90	6972,50		

* $p < ,05$

Tablo 10'da görüldüğü gibi öğrencilerin öz yeterlik puanlarının sosyoekonomik düzey değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek üzere Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. Bulgulara göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir (3602,50, $z = -2,50$, $p < ,05$). Buna göre yüksek sosyoekonomik düzeye sahip okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik puanlarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Araştırmada öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç puanlarının; yaş, ortalama, cinsiyet, okunmakta olan üniversite türü ve mezun olunan lise değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p > ,05$).

Tablo 11. Öğretmen Adaylarının Mesleğe Hazırbulunuşluk Puanlarının Mezun Olunan Lise Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Bulguları

Puan	Gruplar	n	Sıralar Ortalaması	χ^2	Sd
Öğretmen Adayların Mesleğe Hazırbulunuşluk Puanları	Anadolu Lisesi	235	222,90	10,64*	3
	Meslek Lisesi	84	262,29		
	İmam Hatip Lisesi	59	192,46		
	Diğer Lise Türleri	78	236,25		
	Toplam	456			

* $p < ,05$

Tablo 11'de görüldüğü gibi okul öncesi öğretmen adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Hazırbulunuşluk Ölçeği sıra ortalamalarının mezun olunan lise değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi uygulanmıştır. Bulgulara göre okul öncesi öğretmen adaylarının hazırbulunuşluk sıra ortalamaları onların mezun olunan lise değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($\chi^2 = 10,64$; $sd = 3$; $p < ,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Mann Whitney-U Testi yapılmış ve anlamlı fark olan gruplar Tablo 12 ile Tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 12. Öğretmen Adaylarının Mesleğe Hazırbulunuşluk Puanlarının Mezun Olunan Lise Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan Mann Whitney-U Testi Bulguları

Mezun olunan Lise	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	z
Anadolu Lisesi	235	152,60	35860,50	8130,50	-2,40*
Meslek Lisesi	84	180,71	15179,50		

* $p < ,05$

Tablo 12'de görüldüğü gibi öğrencilerin hazırbulunuşluk puanlarının mezun olunan lise değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek üzere Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. Bulgulara göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir (U=8130,50, $z = -2,40$, $p < ,05$). Buna göre meslek liselerinden mezun olan öğretmen adaylarının hazırbulunuşluk puanlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 13. Öğretmen Adaylarının Mesleğe Hazırbulunuşluk Puanlarının Mezun Olunan Lise Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan Mann Whitney-U Testi Bulguları

Mezun olunan Lise	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	z
Meslek Lisesi	84	80,51	6762,50	1763,50	-2,93*
İmam Hatip Lisesi	59	59,89	3533,50		

*p<,01

Tablo 13'te görüldüğü gibi öğrencilerin hazırbulunuşluk puanlarının mezun olunan lise değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek üzere Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. Bulgulara göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir (U=1763,50, -2,93, p<,01). Buna göre meslek liselerinden mezun olan öğretmen adaylarının hazırbulunuşluk puanlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 14. Öğretmen Adaylarının Mesleğe Hazırbulunuşluk Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu ile İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Bulguları

Puan	Gruplar	n	Sıralar Ortalaması	χ^2	Sd
Öğretmen Adayların Mesleğe Hazırbulunuşluk Puanları	1.Sınıf	120	261,99	17,68*	3
	2. Sınıf	111	208,28		
	3. Sınıf	155	205,56		
	4. Sınıf	70	253,94		
	Toplam	456			

*p<,01

Tablo 14'te görüldüğü gibi okul öncesi öğretmen adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Hazırbulunuşluk Ölçeği sıra ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi uygulanmıştır. Bulgulara göre okul öncesi öğretmen adaylarının hazırbulunuşluk sıra ortalamaları onların sınıf düzeylerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($\chi^2=17,68$; sd=3; p<,01). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Mann Whitney-U Testi yapılmış ve anlamlı fark olan gruplar Tablo 15 ile Tablo 18 arasında gösterilmiştir.

Tablo 15. Öğretmen Adaylarının Mesleğe Hazırbulunuşluk Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan Mann Whitney-U Testi Bulguları

Sınıf Düzeyi	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	z
1.Sınıf	120	128,98	15477,50	5102,50	-3,07*
2.Sınıf	111	101,97	11318,50		

*p<,01

Tablo15'te görüldüğü gibi öğrencilerin hazırbulunuşluk puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek üzere Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. Bulgulara göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir (U=5102,50, z=-3,07, p<,01). Buna göre 1. sınıfta okuyan okul öncesi öğretmen adaylarının hazırbulunuşluk puanlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 16. Öğretmen Adaylarının Mesleğe Hazırbulunuşluk Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan Mann Whitney-U Testi Bulguları

Sınıf Düzeyi	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	z
1.Sınıf	120	157,45	18894,50	6965,50	-3,57*
3.Sınıf	155	122,94	19055,50		

*p<,01

Tablo16'da görüldüğü gibi öğrencilerin hazırbulunuşluk puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek üzere Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. Bulgulara göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($U=6965,50$, $z=-3,57$, $p<,01$). Buna göre 1. sınıfta okuyan okul öncesi öğretmen adaylarının hazırbulunuşluk puanlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 17. Öğretmen Adaylarının Mesleğe Hazırbulunuşluk Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan Mann Whitney-U Testi Bulguları

Sınıf Düzeyi	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	z
2.Sınıf	111	84,11	9336,00	3120,00	-2,23*
4.Sınıf	70	101,93	7135,00		

* $p<,05$

Tablo 17'de görüldüğü gibi öğrencilerin hazırbulunuşluk puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek üzere Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. Bulgulara göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($U=3120,00$, $z=-2,23$, $p<,05$). Buna göre 4. sınıfta okuyan okul öncesi öğretmen adaylarının hazırbulunuşluk puanlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 18. Öğretmen Adaylarının Mesleğe Hazırbulunuşluk Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan Mann Whitney-U Testi Bulguları

Sınıf Düzeyi	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	z
3.Sınıf	155	105,63	16372,50	4282,50	-2,53*
4.Sınıf	70	129,32	9052,50		

* $p<,05$

Tablo 18'de görüldüğü gibi öğrencilerin hazırbulunuşluk puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı bir şekilde farklılaştığını belirlemek üzere Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. Bulgulara göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($U=4282,50$, $-2,53$, $p<,05$). Buna göre 4. sınıfta okuyan okul öncesi öğretmen adaylarının hazırbulunuşluk puanlarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Araştırmada öğretmen adaylarının mesleğe hazırbulunuşluk puanlarının; yaş, ortalama, cinsiyet, okunmakta olan üniversite ve sosyoekonomik düzey değişkenlerine göre anlamlı bir fark göstermediği tespit edilmiştir ($p>,05$).

SONUÇ ve TARTIŞMA

Temel olarak okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ile mesleğe hazırbulunuşluk düzeyleri arasındaki ilişkinin ve bu değişkenlerin öğretmen adaylarının demografik özelliklerine göre farklılaşarak farklılaşmadığının incelendiği bu çalışmada bu iki değişken arasında yüksek düzeyde pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca, okul öncesi öğretmen adaylarının sınıf düzeyinin her iki değişkende de farklılaşmaya neden olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının sosyo-ekonomik düzeyleri sadece onların öz yeterlik inançlarının farklılaşmasına sebep olur iken onların mezun oldukları lise mesleğe hazırbulunuşluk düzeylerini farklılaştırmaktadır. Bu doğrultuda bu iki değişkenin ilişkisi ele alınırken öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri, sosyo-ekonomik düzeyleri ve mezun oldukları lisenin de göz önünde bulundurulması gerektiği düşünülmektedir. Bu çalışmada elde edilen veriler normal dağılım göstermediği için parametrik olmayan yöntemlerle istatistiki analizler gerçekleştirildiği için öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının onların mesleğe hazır bulunuşluklarını yordama gücü ve bahsi geçen üç demografik özelliğin bu yordayıcı ilişkideki rolünün analizi gerçekleştirilememiştir. İleride yapılacak nicel araştırmalarda olası yordayıcı ilişkinin incelenmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir.

İki değişkenin, benzer şekilde, tüm öğretmen adaylarını kapsayacak şekilde yapıldığı bir araştırmada (Koçak-Macun vd., 2019) öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri ile iş hayatına hazırbulunuşluk düzeyleri arasında orta düzeyde anlamlı pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterliklerin

onların mesleğe hazırbulunuşlukları ile daha fazla ilişkili olduğu söylenebilir. Çünkü okul öncesi eğitimi çocukların yaparak yaşayarak, aktif olarak öğrendikleri eğitim kademesidir. Bu doğrultuda okul öncesi öğretmen adaylarının aldıkları eğitimin bu özellikle paralel olarak diğer branşlardan farklılaştığı düşünülebilir. Aynı zamanda aldıkları eğitimle birlikte, bir okul öncesi öğretmeninde bulunması gereken özellikler ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan okul öncesi öğretmenliği özel alan yeterlilikleri düşünüldüğünde (Koçyiğit, 2016) araştırmada ele alınan iki değişken arasında yüksek düzeyde ilişki tespit edilmesinin nedeninin örneklemi sadece okul öncesi öğretmen adaylarının oluşturması olduğu düşünülebilir. Bu bağlamda, okul öncesi öğretmen adaylarına bilgi ve beceri kazandırmak kadar kendi bilgi ve becerilerine olan inançlarını desteklenmenin de önemi ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte, öz yeterlik inancı ne kadar yüksek olursa olsun gerekli becerilere sahip olmadan kişinin başarılı bir öğretmen olamayacağı da göz kaçırılmamalıdır (Kurbanoglu, 2004). Bu doğrultuda öğretmen adayları lisans eğitimleri boyunca gerekli bilgi ve becerileri kazandırılarak yüksek öz yeterlik inancı ile mesleğe hazır olmaları sağlanması önemlidir (Yenen ve Durmaz, 2019).

Yapılan araştırmada öğretmen adaylarının hem öz yeterlik inanç hem de mesleğe hazırbulunuşluk puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<.01$). Buna göre, her iki değişken için de 1. sınıf öğrencilerinin puanları 2 ve 3. sınıf öğrencilerinden; 4. sınıf öğrencilerinden ise 3. sınıf öğrencilerinden daha yüksektir. Ayrıca, 4. sınıf öğrencilerinin mesleğe hazırbulunuşluk puanları 2. sınıf öğrencilerinden de yüksektir. Her iki değişkenin sınıf düzeyine göre benzer şekilde farklılaşması kayda değer gözükmektedir. Bu doğrultuda ileride yapılacak çalışmalarda bu iki değişkenin ilişkisi incelenirken sınıf düzeyinin olası rolünün de göz önünde bulundurulması yerinde olacaktır.

Sınıf düzeyi değişkenine göre literatürde çelişkili bulguların olduğu görülmektedir. Örneğin, bu çalışmanın bulgularına benzer şekilde, 1. sınıf öğrencilerinin öz yeterlik inançlarının daha üst sınıf öğrencilerden yüksek olduğunu tespit eden başka çalışmaların da olduğu görülmektedir (Güven ve Gökdağ-Baltaoğlu, 2017; Oğuz, 2009; Özdemir, 2021; Yılmaz, 2019). Ayrıca, 4. sınıf öğrencilerinin öz yeterlik inançlarının daha alt sınıftaki öğrencilerden daha yüksek olduğunu tespit eden çalışmalar bulunmaktadır (Knoblauch ve Hoy, 2008; Lin, Gorrell ve Taylor, 2002; Romi ve Leyser, 2006). 4. sınıf öğrencilerinin öz yeterlik inançlarının daha yüksek olmasının sebebi üst sınıflara geçtikçe bilgi ve becerilerinin artması, öğretmen adaylarının deneyim kazanmaları, kendilerini daha motive ve öğretmen gibi hissetmeleri olabileceği ifade edilmektedir (Özdemir, 2021). Bununla birlikte, bu çalışmada ve literatürdeki çalışmalarda 1. sınıf öğrencilerinin öz yeterlik inançlarının daha yüksek tespit edilmesinin nedenleri ileriki çalışmalarda araştırılmaya değer bir nokta olarak görülmektedir. Son olarak, öğretmen adaylarının öz yeterlik puanlarının sınıf değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığını tespit eden çalışmaların da olduğu görülmektedir (Akbulut, 2006; Uysal ve Kösemen, 2013; Taşgın, 2018; Yel, 2018). Bu doğrultuda sınıf düzeyi değişkeninin hangi durumlarda farklılaşmaya neden olduğunun derinlemesine yapılacak nitel çalışmalarla araştırılmasının yerinde olacağı düşünülmektedir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleğe hazırbulunuşluklarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılaştığına dair araştırmalar şu şekildedir: Bir araştırmada öğretmen adaylarının mesleğe hazırbulunuşluk puanlarının tüm sınıf düzeyleri arasında 4. sınıflar lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir (Karakaya, Uzel, Gül ve Yılmaz, 2019). Yapılan başka araştırmalarda ise hazırbulunuşluk puanlarının 3. ve 4. sınıflar arasında 4. sınıfların ve 5. ve 4. sınıflar arasında yine 4. lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir (Karademir, 2012; Mehmetlioğlu ve Haser, 2013). Bu çalışmada elde edilen son sınıftaki öğretmen adaylarının mesleğe hazırbulunuşluk puanlarının yüksek olmasına dair bulgu literatürdeki çalışmalarla paralellik göstermektedir. Rajić, Hosgorur ve Drvodelić (2015) farklı ülkelerdeki öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmanın bulguları da öğretmen adaylarının son sınıfta kendilerini mesleğe daha hazır hissetmeye başladıklarını göstermektedir. Bununla birlikte, 1. sınıf öğreten adaylarının öz yeterlik inançları gibi mesleğe hazırbulunuşluk düzeylerinin de üst sınıflardan yüksek çıkması ilginç bir bulgu olarak görülebilir. Bu bulgunun olası nedenlerinin yapılacak nitel çalışmalarla araştırılmaya değer olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, Yenen ve Durmaz (2019) tarafından yapılan araştırmada ise öğretmen

adaylarının mesleğe hazırbulunuşluk puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini tespit edilmiştir.

Öte yandan, okul öncesi öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri onların sadece öz yeterlik inançlarında anlamlı farklılık ortaya çıkarmaktadır. Buna göre, sosyoekonomik düzeyi yüksek öğretmen adaylarının öz yeterlik puanları, orta ve düşük sosyoekonomik düzeydeki öğretmen adaylarının puanlarından anlamlı şekilde daha yüksektir. Bu doğrultuda, sosyoekonomik düzeyin öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının farklılaşmasına neden olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, bu farklılaşmanın nedenlerinin neler olabileceği ileride yapılacak nitel araştırmalarla derinlemesine araştırılabileceği düşünülmektedir. Olası nedenlerden birinin önceki öğretmen adayları ile yapılan çalışmaların sadece devlet üniversitelerindeki katılımcılarla yürütülmüş olması olabileceği düşünülmektedir (Gömleksiz ve Serhatlıoğlu, 2013; Milli, 2015; Yeğin, 2020; Yörük, 2012). Bu çalışmalar incelendiğinde öğretmen adayları ile yapılan önceki çalışmalarda öz yeterlik puanlarının sosyoekonomik düzey değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. İleriki yapılacak nicel çalışmalara vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının da araştırmalara dahil edilmesine dikkat edilebilir. Ayrıca, öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları onların sosyo-ekonomik düzeyine göre farklılaşır iken bu çalışmada öz yeterlik inancı ile yüksek düzeyde ilişkili olduğu tespit edilen mesleğe hazırbulunuşluğun anlamlı şekilde farklılaşmaması ilgi çekicidir.

Mezun olunan lise değişkeninin her iki değişken üzerindeki rolü incelendiğinde ise öğretmen adaylarının sadece mesleğe hazırbulunuşluk düzeylerinin mezun olunan lise değişkenine göre farklılaştığı görülmüştür. Buna göre, meslek lisesi mezunu öğretmen adaylarının puanlarının Anadolu ve imam hatip lisesi mezunlarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde bazı çalışmalarda mezun olunan lise değişkenin öğretmen adaylarının mesleğe hazırbulunuşluk puanlarını farklılaştırdığının tespit edildiği (Yeler ve Oğuz, 2019); bazı çalışmalarda ise bu değişkenin anlamlı farklılığa sebep olmadığına görüldüğü ortaya çıkmıştır (Karademir, 2012; Mehmetlioğlu ve Haser, 2013). Okul öncesi eğitimi lisans okuyan meslek lise mezunu öğretmen adaylarının çoğunluğunun çocuk gelişimi ve eğitimi bölümünden mezun olan kişiler olabileceği düşünüldüğünde bu bulgunun beklendiği bir bulgu olacağı ortaya çıkmaktadır. Okul öncesi lisans eğitiminden önce 4 yıl çocuk gelişimi ve eğitimi bölümünde okuyup alana dair bilgi ve becerilerini geliştiren ve daha sonra lisede okul öncesi kurumlarda staj yapmış olan öğretmen adaylarının mesleğe hazırbulunuşluklarının yüksek olması normal karşılanabilir. Bununla birlikte, lise yıllarında aldıkları eğitim göz önünde bulundurulduğunda meslek lisesi mezunu öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının anlamlı şekilde daha yüksek çıkmaması kayda değer gözükmemektedir. İleride yapılacak çalışmalarda meslek lisesi mezunu okul öncesi öğretmen adaylarının mesleğe hazırbulunuşluklarının yüksek olması ve buna rağmen öz yeterlik inançlarının anlamlı şekilde yüksek olmasının nedenlerinin derinlemesine araştırılmasının yerinde olacağı düşünülmektedir.

ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik ve mesleğe hazırbulunuşlukları arasında yüksek düzeyde ilişki tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, eğitimcilerin öğretmen adaylarını yetiştirirken bu çalışmanın bulgularını göz önünde bulundurmaları yerinde olacaktır. Çünkü öğretmen adaylarının mesleki hayatlarına başladıklarında verecekleri eğitimde etkin ve kaliteli olacaklarına dair inançlarının yüksek olması, eğitimleri boyunca kazanmış oldukları becerilerle mesleğe hazır bulunmaları bakımından oldukça önemli görünmektedir. Bununla birlikte, bu iki değişken üzerinde rolü olduğu tespit edilen öğretmen adaylarının demografik özelliklerinin ileride yapılacak çalışmalarda araştırmacıların ele almaya devam etmesi gereken özellikler olduğu söylenebilir. Özellikle her iki değişken üzerinde rolü olduğu tespit edilen sınıf düzeyinin yapılacak hem nicel hem de nitel araştırmalarda ele alınması gerektiği düşünülmektedir. Örneğin, 1. sınıfların öz yeterlik ve mesleğe hazırbulunuşluk düzeyleri 2. ve 3. sınıflardan yüksek çıkmıştır. Bu bulguların nedenlerinin tespit edilmesi için bu sınıf düzeyindeki öğretmen adaylarının bu konulardaki görüşlerinin derinlemesine incelendiği nitel araştırmalar yürütülebilir.

Araştırmadan elde edilen bir başka bulguya göre 3. ve 4. sınıflar arasında öz yeterlik inançları 4. sınıfların lehine anlamlı bir farklılaşmaktadır. Yapılan başka araştırmalarda (Knoblauch ve Hoy 2008; Lin vd. 2002) 4. sınıf öğretmen adaylarının öz yeterlik düzeylerinin yüksek çıkma sebeplerinin aldıkları öğretmenlik uygulaması ve okul deneyimi olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda uygulamalı derslerin öğretmen adaylarının öz yeterlik düzeyleri üzerindeki etkisi düşünüldüğünde uygulamalı derslerin sayısının arttırılabileceği düşünülmektedir. Benzer şekilde Inel-Ekici (2018) öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının geliştirilmesi üzerine yaptığı araştırmanın bulguları 4. sınıfta alınan öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmenlerin öz yeterlik inançları açısından önemli olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, öğretmenlik uygulaması dersinin alınması kadar alınan dersin içeriği ve nasıl işlendiğinde de önem arz etmektedir. Bu bulgulardan yola çıkarak öğretmen adaylarının deneyimlerini paylaştıkları, yaşadıkları benzer problemler üzerinde konuştukları, birbirlerinin deneyimlerinden yararlandıkları bir ders ortamının onların öz yeterliklerinin artmasında etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Uygulamalı derslerin öğretmen adaylarının öz yeterlik düzeyleri üzerindeki etkisi düşünüldüğünde bu derslerin niteliğinin arttırılabileceği düşünülmektedir.

Meslek lisesi mezunu öğrencilerin mesleğe hazırbulunuşluk düzeylerinin neden daha yüksek olduğu araştırılabilir ve öğretmen yetiştirme programları bu araştırmaların bulguları sonucunda güncellenebilir.

Yapılacak olan farklı çalışmalarda öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç ve mesleğe hazırbulunuşluk düzeylerinin hangi demografik özelliklere göre farklılaştığına dair araştırmalar arttırılıp bu etkenler tespit edilebilir, öğretmen yetiştirme programları bu etmenler göz önünde bulundurularak güncellenebilir ve desteklenebilir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, E. (2006). Müzik öğretmeni adaylarının mesleklerine ilişkin öz yeterlik inançları. *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 24-33.
- Akbulut, Y. (2012). Veri çözümleme teknikleri. A. Şimşek (Edt.), *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* (ss. 162-195). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Akhan, O., Dolmacı, A. ve Altıntaş, S. (2019). Son sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbuluşluk düzeylerinin belirlenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 55-64.
- Arseven, A. (2016). Öz yeterlilik: Bir kavram analizi. *Electronic Turkish Studies*, 11(19), 63-80.
- Arslan, T. (2016). *Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik inançları ile eleştirel düşünme becerileri arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden alındı. (Yayın No. 443522)
- Aslan, D. (2017). Gelişim ile ilgili temel kavramlar. A. Köksal Akyol (Edt.), *Erken çocukluk döneminde gelişim 1* (ss. 83-107). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bacanlı, H. (2016). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bulut-Üner, A. (2018). *Okul öncesi öğretmen adaylarının bilimsel süreç becerileri, fen ve matematik öğretimine yönelik tutumları ve öz yeterlik inançları arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden alındı. (Yayın No. 527497)
- Cüceloğlu, D. ve Erdoğan, İ. (2018). *Öğretmen olmak bir cana dokunmak*. İstanbul: Final Yayıncılık.
- Çetinkaya, F. (2019). *Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik inançları ile öğretmenlik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden alındı. (Yayın No. 557242)
- Demir, E., Saatçioğlu, Ö. ve İmrol, F. (2016). Uluslararası dergilerde yayımlanan eğitim araştırmalarının normallik varsayımları açısından incelenmesi. *Current Research in Education*, 2(3), 130-148.
- Göksu, Z. (2020). *Okul öncesi öğretmenlerinin genel öz yeterlilik algıları ile iş doyumunu düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden alındı. (Yayın No. 628207)
- Gömleksiz, M. N. ve Serhatlıoğlu, B. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin öz-yeterlik inançlarına ilişkin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 8(7), 201-221.
- Güven, M. ve Gökdağ-Baltaoğlu, M. (2017). Öğretmen adaylarının özyeterlik algıları, öğrenme stilleri ve öğrenme stratejilerinin incelenmesi: Anadolu Üniversitesi örneği. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 7(2), 288-337.
- Hamurcu, H. (2002). Okulöncesi öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23), 127-134.
- Inel-Ekici, D. (2018). Development of pre-service teachers' teaching self-efficacy beliefs through an online community of practice. *Asia Pacific Education Review*, 19(1), 27-40.
- Karademir, Ç. A. (2013). *Öğretmen adaylarının sorgulama ve eleştirel düşünme becerilerinin öğretmen öz yeterlik düzeyine etkisi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden alındı. (Yayın No. 344730)
- Karademir, N. (2012). Coğrafya öğretmen adaylarının mesleki yeterliklerine yönelik hazır bulunuşluk düzeyleri (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden alındı. (Yayın No. 311047)
- Karakaya, F., Uzel, N., Gül, A., ve Yılmaz, M. (2019). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe hazır olma düzeyleri. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 39(1), 373-396.
- Kesgin, E. (2006). *Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin öz-yeterlilik düzeyleri ile problem çözme yaklaşımlarını kullanma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden alındı. (Yayın No. 210955)

- Knoblauch, D. & Hoy, A. W. (2008). "Maybe I can teach those kids." The influence of contextual factors on student teachers' efficacy beliefs. *Teaching and Teacher Education*, 24(1), 166-179.
- Koçak-Macun, B., Macun, B. ve Safalı, S. (2019). Öğretmen adaylarının öğretmen öz yeterlik inanç düzeyleri ile iş hayatına hazırbulunuşluklarının incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 8(1), 549-567.
- Koçyiğit, S. (2016). Okul öncesi eğitim kurumunda personel. G. Uyanık-Balat (Edt.), Okul öncesi eğitime giriş (ss. 197-221). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kurbanoglu, S. S. (2004). Öz-yeterlik inancı ve bilgi profesyonelleri için önemi. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 137-152.
- Lin, H. L., Gorrell, J. & Taylor, J. (2002). Influence of culture and education on US and Taiwan preservice teachers' efficacy beliefs. *The Journal of Educational Research*, 96(1), 37-46.
- Mehmetlioğlu, D. ve Haser, Ç. (2013). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının mesleğe hazırbulunuşlukları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(34), 91-102.
- Milli, M. S. (2015). Müzik öğretmeni adaylarının genel öz yeterlik ve müzik yeteneğine yönelik öz yeterlik algılarının incelenmesi. *International Journal of Social Science*, 41, 417-431.
- Oğuz, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmen öz yeterlik inançlarının incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24, 281-290.
- Özdemir, F. (2021). Okul öncesi öğretmen adaylarının oyun severlik eğilimleri ile mesleki öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden alındı. (Yayın No. 662673)
- Rajić, V., Hosgorur, T., & Drvodelić, M. (2015). An international perspective on the teacher qualities issue: The case of Croatia and Turkey. *Croatian Journal of Education*, 17(1), 37-62.
- Romi, S. & Leyser, Y. (2006). Exploring inclusion preservice training needs: A study of variables associated with attitudes and self-efficacy beliefs. *European Journal of Special Needs Education*, 21(1), 85-105.
- Schratz, M. (2010). What is a "European teacher"? In O. Gassner, L. Kerger, & M. Schratz (eds.) ENTEP the first ten years after Bologna (pp. 97-102). Bucureste: Editura Universităţii din Bucuresti.
- Schunk, D. H. (1991). Self-efficacy and academic motivation. *Educational Psychologist*, 26(3-4), 207-231.
- Semerci, D. (2015). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri, öz yeterlik algıları ve mesleki motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden alındı. (Yayın No. 451116)
- Şimşek, A. (2012a). Araştırma modelleri. A. Şimşek (Edt.), *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* (ss. 80-106). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Şimşek, A. (2012b). Evren ve örneklem. A. Şimşek (Edt.), *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* (ss. 108-133). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Taşgın, A. (2018). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile mesleki öz yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. A. İşcan (Edt.), *Eğitim bilimlerinde örnek araştırmalar* (ss. 87-105). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tepe, D. (2011). Okulöncesi öğretmenlerinin öz yeterlik inançları ölçeği'ni geliştirme (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden alındı. (Yayın No. 286745)
- Uysal, İ. ve Kösemen, S. (2013). Öğretmen adaylarının genel öz-yeterlik inançlarının incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 217-226.
- Var, L. (2018). The analysis of teacher candidates' self-sufficiency about their teaching abilities at different departments. *Asian Journal of Education and Training*, 4(3), 246-249.

- Yeğin, F. (2020). *Öğretmen adaylarının genel öz yeterlik ve çocuk istismarına yönelik farkındalıkları ile çocuklarda cinsel istismara karşı tutum düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden alındı. (Yayın No. 655689)
- Yel, E. (2018). *Okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ile bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden alındı. (Yayın No. 535041)
- Yeler, M. ve Oğuz, A. (2019). Öğretmen adaylarının öğretme-öğrenme ortamı alguları ile öğretmenliğe hazır olma düzeylerinin incelenmesi. *The 7th International Congress on Curriculum and Instruction*, 347-361.
- Yenen, E. T. ve Durmaz, A. (2019). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 922-940.
- Yıldırım, E. G. ve Köklükaya, A. N. (2017). Öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk ölçeğinin geliştirilmesi ve fen bilgisi öğretmen adaylarının hazırbulunuşluk düzeylerinin belirlenmesi. *International Journal of Social Science*, 56, 67-82.
- Yılmaz, D. (2019). *Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen özyeterlik inançları ile matematik ve ilk okuma yazma öğretimi özyeterlik inançları* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden alındı. (Yayın No. 552134)
- Yörük, C. (2012). *Öğretmen adaylarının öz-yeterlik düzeyleri ile aile işlevlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden alındı. (Yayın No. 317663)
- Yüksel, H. (2020). *Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri, öz yeterlik inançları ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden alındı. (Yayın No. 641594)

Extended Abstract

Introduction

Preschool teacher candidates need to have certain competencies to be good educators. One of these competencies is self-efficacy. According to Bandura, self-efficacy is “the belief in one’s capabilities to organize and execute the courses of action required to manage prospective situations” (Arseven, 2016). Graduating with a higher level of self-efficacy is very important for pre-service teachers to be ready for the teaching profession and to fulfill their responsibilities throughout their teaching careers. Therefore, these two concepts, i.e. self-efficacy and the readiness for the teaching profession, seem to be related and the relationship between them is worth examining. Since existing literature reported that teacher candidates’ self-efficacy and readiness for the teaching profession might have differed based on their several demographic characteristics, the present study not only focused on the relationship between preschool teacher candidates’ self-efficacy levels and their readiness levels for the teaching profession; but also, the differences in levels of teacher candidates based on their demographic characteristics.

Method

This was a correlational and casual-comparative study. Participants consisted of 456 (37 males and 419 females) preschool teacher candidates enrolled in state and foundation universities in Istanbul. To determine the perceived self-efficacy of teacher candidates, the “Preschool Teachers’ Self-Efficacy Beliefs Scale” developed by Tepe (2011) was used. The “Readiness for Teaching Profession Scale” developed by Yıldırım and Köklükaya (2017) was used to determine their readiness level for the teaching profession. Moreover, all teacher candidates completed personal information forms asking about their demographic characteristics. In the study, frequencies and percentages were computed for descriptive analysis. Since variables are not normally distributed in the present study, Spearman’s Rank-order Correlation Coefficient was used for the relationship between preschool teacher candidates’ self-efficacy levels and their readiness levels for the teaching profession. Moreover, Kruskal Wallis-H Test and Mann Whitney-U Test were used to examine whether there were differences in teacher candidates’ levels of self-efficacy and readiness for the teaching profession based on their demographic characteristics.

Findings

According to findings, there was a significant high correlation between preschool teacher candidates’ self-efficacy levels and their readiness levels for the teaching profession ($r=0.81$; $p<.05$). On the other hand, there were significant differences in preschool teacher candidates’ self-efficacy based on their grade level and socioeconomic status ($p<.05$). That is, freshman and senior students’ self-efficacy was significantly higher than other students. Moreover, students with higher levels of perceived socioeconomic status had significantly higher self-efficacy than their peers. In addition, preschool teacher candidates’ readiness for the teaching profession significantly differentiates according to their high school and grade level ($p<.05$). In parallel to self-efficacy findings, freshman and senior students’ readiness for the teaching profession was significantly higher than other students. Moreover, teacher candidates graduating from vocational high school had significantly higher readiness levels. Findings also showed that teacher candidates’ self-efficacy levels and readiness levels for the teaching profession did not differentiate according to the rest of their demographic characteristics.

Result and Discussion

This study mainly examined the relationship between preschool teacher candidates’ self-efficacy levels and their readiness levels for the teaching profession, and the differences in levels of teacher candidates based on their demographic characteristics. Because existing literature has suggested that there was not only a relationship between these two variables; but also that several demographic characteristics were differentiating these variables. Accordingly, the findings of the present study supported the existing literature. That is, there was a high correlation

between these variables; and teacher candidates' grade level, socioeconomic status, and high school make a significant difference in these variables.

Further research need to consider the direct and indirect effects of teacher candidates' demographic characteristics, e.g. consider grade level, socioeconomic status, and high school, while examining the relationship between these variables. Moreover, there is a need to further investigate and to have a better understanding of why freshman students have significantly higher self-efficacy and readiness levels for the teaching profession.

On the other hand, senior students' higher levels of self-efficacy and readiness are understandable since they have already taken the courses such as school experience and teaching practices (Knoblauch, & Hoy 2008; Lin et al., 2002). These courses' contents seem to be important to make difference in teacher candidates' self-efficacy (Inel-Ekici, 2018). That is, courses that encourage teacher candidates to share their experiences, talk about similar problems they experienced during teaching practices, and benefit from each other's experiences are more effective in increasing their self-efficacy. Lastly, preschool teacher educators and policymakers need to consider the fact that teacher candidates with higher socioeconomic status and who graduated from vocational high school might have higher self-efficacy and readiness levels. Accordingly, teacher candidates with lower socioeconomic status can be supported throughout their university years. Moreover, students who graduated from vocational high schools can be encouraged to enroll in preschool teacher training programs.

Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: T.C. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu Başkanlığı

Etik değerlendirme kararının tarihi: 22.01.2021

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: E-74555795-050.01.04-14396